

שאל אביר ויגדר

שאלות על חג פסח

מאת ר' עזרא מרום

עונג שבת

"תודה רבה!"

ההגדה אינה מפסיקה להלל ולשבח לכל אורכה, את כל הטובות שעשה לנו האלוקים. הדבר בולט במיוחד בקטע "דיינג".

הקב"ה, לא רק שיחרר אותנו-העבדים ועזר לעמ"י "להתארגן עד שיסדרו לבד" - הוא העניש את המעביד, הוא העניק להם שפע חומרי, והודיע לעולם כולו שהוא השולט בעולם ושהוא גם האפוסטרופוס של עמ"י. במשך שנים ארוכות ליווה את העם בדרכו אל א"י, טיפח אותם, העניק להם מתנות רוחניות, קרבם אליו ונתן להם תורה שכוללת הוראות כיצד לשמור על קשר מתמיד ובסופו של דבר אפילו "ירד" לשכון ביניהם ע"מ שיוכלו להתקדם ולהתעלות.

האם אפשר לתאר או לשער עד כמה צריך להודות על כך???

ההגדה מתקרבת במלים אלה לשיאה. בכל מי שעקב והבין את מילות ההגדה, מתעורר רגש אדיר של קרבה למקור כל הטובות – תחושה עוצמתית של הכרת הטוב, למי שהעניק לכל אחד מאיתנו מתנות רבות מספור. אי שם במעמקי הלב, מתחזקת האמונה, שאותו כוח אינסופי מצוי איתנו בכל רגע ורגע והוא זה שיוציא אותנו מן הקשיים והצרות בהם אנו נתונים כעת.

אך לפני שנמשיך להודות, עלינו לקיים את המצוות שהעניק לנו בורא העולם ללילה זה ובכך לזכות ולהתקרב אליו.

פסח, מצה ומרור

לא מספיק לאכול את שלושת המאכלים האלה, אלא כל אחד חייב להעמיק ולדון עד שיגיע להבנת משמעותם:
פסח – על מנת להיזכר בליל המהפך הסופי, ליל מכת בכורות.
מצה – על מנת להיזכר ביציאת מצרים.
מרור – על מנת להיזכר בגלות המרה.

שאלה המתבקשת מאליה בעניין קורבן הפסח היא, מדוע היה צריך להקריב אותו כשבית המקדש היה קיים? והתשובה על כך: על מנת להזכיר ולהודות לקב"ה, על שפסח על בתי היהודים ולא הרג את בכוריהם, אף על פי שהם עצמם עסקו עד אז, בעבודה זרה למזל טלה. ההצלה הייתה בזכות קורבן הטלה שהקריבו במצרים ושהוכיח, כי הם בחרו להאמין בה' ולכפור בעבודה הזרה.

השאלה השנייה שצריכה להישאל היא, מדוע אנחנו אוכלים מצה ולא חמץ? והתשובה: הקב"ה, שידע מראש כיצד יתפתחו

1. 4 שמות יש לחג הפסח. מה הם?
2. מדוע נקראת המצה בשם: "לחם עוני"?
3. מה משמעות השם: "פסח"?
4. מדוע נכללה ביצה קשה בשולחן הסדר?
5. ציין שמות של 5 סוגי מצות.
6. מה פירוש המילה: "אפיקומן"?
7. אילו דברים בהגדה של פסח קשורים למספר 4?
8. מה משותף לחגים: פסח, פורים וחנוכה?
9. מה הטעמים לכך שמכינים בליל הסדר 3 מצות?
10. בקצרת הסדר יש המשתמשים בתפוחי-אדמה או צנון בתור "כרפס". מדוע?
11. שתיים ממצות מצרים נכתבות באותן אותיות בסדר אחר. מה הן?
12. חג הפסח חל בחודש ניסן. מה מקור השם ניסן?
13. מה דינו של אדם שבמקום לאכול-בלע:
א. מצה?
ב. מרור? (פסחים קט"ו)
14. רבן גמליאל אמר: "מי שלא אמר בפסח 3 דברים לא יצא". מה הם?
15. מהי כמות היין המינימלית הנדרשת לכוס בליל הסדר?
16. כנגד מה תיקנו לשותות 4 כוסות?
17. אני אחת ממצות מצרים. קפד ראשי חזני ותקבל יצור עקשני.
18. אני אחת ממצות מצרים. קצץ פעמיים זנבי ותקבל ביטוי חיובי. מי אני?
19. למה מתייחסים השיעורים הבאים בהלכות הפסח:
א. 19 גרם. ב. 28 גרם. ג. 4 דקות.
ד. ח"י רגעים?
20. איזו מכה נתנה לחג הפסח את שמו?

העניינים, ציווה על העם לאכול מצות בליל יציאת מצרים. ובפועל, בכל מקרה הם היו נאלצים לאכול מצות כי המצרים התחננו אליהם שיצאו מהר ממצרים, לפני שכולם ימותו.

השאלה השלישית שמתעוררת היא, מדוע אנחנו חייבים לאכול גם מרור בלילה זה? והתשובה: המרור, כפי שאומרים חז"ל הוא חסה. והחסה מתוקה בתחילתה ומרירה בסופה – כך היה גם במצרים – בתחילה, בימי יוסף, הייתה הגלות מתוקה, אולם בסופה הייתה קשה ומרה.

סגירת מעגל

המעגל נסגר. יצאנו לדרך משולחן הסדר, נבחרנו מבין אבותינו שעבדו עבודה זרה, ירדנו למצרים, סבלנו את השעבוד, נגאלנו באותות ובמופתים, קיבלנו תורה בסיני, הגענו לישראל וחגגנו את הפסח במקדש, ושוב חזרנו אל שולחן הסדר – עשירים יותר, חכמים יותר, ומחוזקים יותר. מתוך הרגשות הגואים ועולים, מסתיימת ההגדה בפרקי תודה והלל.

רונית כפיר, אש

שו"ת ליל הסדר

1. בתורה החג נקרא "חג המצות" ובש"ס נקרא "חג הפסח". למה השינוי?
הקב"ה בתורתו קורא לחג – חג המצות כדי לשבח את עמ"י ולהזכיר את החסד של ההליכה במדבר. אבל אנו משבחים את הקב"ה וקוראים לחג "פסח" ע"ש הנס שנעשה לנו כשפסח על דלתותינו. (ר' לוי יצחק מברדיצ'ב)

2. מדוע הלילה הראשון נקרא ליל הסדר?

כי בלילה הזה מתחיל הסדר של כל השנה, שהי פסח הוא ראש השנה לרגלים, הואיל וכל המצוות תלויות ביציאת מצרים. (פירוש בית אהרן)

3. מדוע לא מברכים בליל הסדר "שעשה ניסים"?

ברכת "שעשה ניסים" מברכם על מצוות דרבנן, לספר ביציאת מצרים זו מצוות דאורייתא. (מהרי"ל)

4. מדוע 4 כוסות הוא דווקא ביין?

גימטריה של "כוס יין" = 156. אם נכפיל אותה ב-4 נקבל 624 שזו גימטריה של המילה "חירות". 4 כוסות יין = חירות. (בית אהרן)

5. כנגד מה יש 15 סימני סדר? בלילה הזה אנו הולכים ומתקדשים

עפ"י סדר עולה ומובנה של ההגדה. סימני הסדר תוקנו כנגד:

א. 15 שיר המעלות שבספר תהילים.
ב. 15 הימים מתחילת החודש ועד אמצעיתו שבהם הלבנה מתמלאת.
ג. 15 הדורות מאברהם אבינו ועד שלמה המלך שבנה את בית המקדש.

1. חג ה: מצות, אביב, פסח, חירות.
2. א. מאכל עניים, כי מתעכלת לאט ולא חשים ברעב. ב. לחם שהכל עונים עליו (פסחים קט"ו:)
3. א. פסח = פה סח, כלומר פה מדבר בהגדה. ב. פסח = דילוג, כי ד' פסח על בתי ישראל במכת בכורות.
4. א. זכר לקרבן חגיגה. ב. זכר לאבלות על חורבן המקדש שאין לנו אפשרות להקריב קרבן פסח. ג. הביצה דומה לעם ישראל: ככל שמבשלים אותה נעשית קשה יותר, כך ישראל כאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ.
5. סוגי מצות: שמורה, שרויה, עשירה, עבודת יד, עבודת מכוונה.
6. מילה בארמית שפירושה: אפיקו = הוציאו, מנא = כלים. או אפיקו קמן = הוציאו לפנינו.
7. 4 קושיות, 4 בנים, 4 כוסות, 4 לשונות גאולה, 4 אמהות.
8. המילה אור משותפת: בפסח = לבנ"י היה אור בכל מושבותם". בפורים = "ליהודים היתה אורה ושמחה". חנוכה = חג האורים.
9. א. כנגד 3 הסוגים: כהן לוי וישראל. ב. כנגד דברי אברהם לשרה: "מהרי"
10. עם ישראל מתדרדר עד עפר ואח"כ עולה לגדולה כמו תפוז"א וצנון השקועים באדמה ואח"כ עולים על שולחן מלכים.
11. דבר, ברד.
12. ניסן בא מהמילה ניצן ע"פ הפסוק בשיר השירים המתאר את בוא האביב: "הניצנים נראו בארץ...."
13. א. יצא ידי חובה. ב. לא יצא כי לא הרגיש טעם מר.
14. פסח, מצה, מרור.
15. רביעית יין = 86 גרם גימטריה כוס.
16. כנגד: א. 4 לשונות גאולה. ב. 4 כוסות של פרעה (בראשית מ). ג. שעבוד 4 מלכיות. ד. 4 כוסות פורענות שהקב"ה ישקה את הגויים (ירמיהו כ"ה).
17. צפרדע, פרד.
18. כנים, כן.
19. א. מרור. ב. מצה. ג. זמן אכילה בהסבה. ד. הזמן הדרוש לחימוץ לאחר מגע עם מים.
20. מכת בכורות שבה ד' פסח על בתי בני ישראל.

חג פסח כשר ושמח !!!

להארות ולקבלת העלון כל יום רביעי באימייל ניתן לפנות ל:
ShealAvicha@gmail.com

6. מדוע שואלים "מה נשתנה" בפסח, ולא בסוכות כשעוזבים את הבית?

על סוכות אין מה לשאול כיוון שעמ"י מורגלים בגלויות ונדודים. אבל לישיבה סביב שולחן ערוך בהסבה עמ"י לא הורגל.
במילתא דבדיחותא – בכל השנה יש "בלאגן" ואילו בלילה אחד יש סדר.
מתוך "כי ישאלך", חגי ולוסקי

